

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

GAMMIEL- NAZISTER gir studenter stipend

Av IRENE HALVORSEN

Historiestudent Ragne Hilde Solum (28) har fått 15 000 kroner i stipend fra gammel-nazistene i Norsk Okkupasjonshistorie.

Solum er en av seks studenter som har tatt imot penger fra tidligere NS-medlemmer.

- I samråd med min veileder, professor Ole Kristian Grimnes, fant jeg ut at det var greit å søke stipend. Det var helt avgjørende for meg at det ikke var lagt noen føringer på stipendet, sier Ragne Hilde Solum til VG på telefon fra Danmark, der hun ferierer.

Vanlig fremgangsmåte

Solum har allerede fått 10 000 kroner, mens de resterende 5000 blir betalt når hun er ferdig med oppgaven en gang i løpet av høsten. Dette er en helt vanlig fremgangsmåte ved utbetaling av stipend.

- Spiller det overhodet ingen rolle for deg at pengene kommer fra tidligere nazister?

- Folkene bak Norsk Okkupasjonshistorie er tidligere NS-medlemmer, ikke nødvendigvis nazister. Men uansett, når man forsker er det viktig å holde tungen

rett i munnen, og forbli kritisk til alle kilder - og det gjelder uansett hvem man får stipend fra, sier Solum.

Hun hadde allerede problemstillingen klar da hun søkte stipendet: «Hvorfor var det mange NS-medlemmer i Øvre Rendalen, mens nabokommunen Ytre Rendalen hadde få?»

Godt ivaretatt

Både veileder Ole Kristian Grimnes og historisk institutt ved Universitetet i Oslo hadde godkjent prosjektbe-

skrivelsen. Og Solum var godt i gang med innsamling av kildemateriale.

- Det faglige er derfor godt ivaretatt, sier Ragne Hilde Solum.

- Dessuten sendte jeg ikke prosjektbeskrivelsen til stiftelsen for at de skulle godkjenne den, og jeg går ikke til veiledning hos Norsk Okkupasjonshistorie, presiserer hun.

- Var det viktig for deg at veilederen din rådet deg til å søke?

- Ja, men jeg ville ikke søkt dersom jeg trodde de ville blande seg inn. Jeg har dessuten hatt nytte av å komme i kontakt med tidligere NS-medlemmer. For å forstå hvorfor noen valgte å gå inn i et parti som NS, er det viktig å høre hva de selv har å si, mener Ragne Hilde Solum.

Gjensidig kontakt

Hun mener at kontakt med begge sider er viktig for historieforskningen.

- Muntlige informanter kan utdype bildet en skaffer seg gjennom bøker og dokumenter. Det er dessuten ganske få mennesker som faktisk opplevde krigen, og det er viktig å få med seg det man kan få av muntlig informasjon, sier Solum.

Veilederen hennes, historiprofessor Ole Kristian Grimnes, er enig.

- Mens den nasjonale siden av historieforskningen har kommet meget tydelig fram, har forskningen rundt blant annet Nasjonal Samling vært beskjedent. Stipendene fra Norsk Okkupasjonshistorie kan bidra til å endre dette, sier Ole Kristian Grimnes.

NORSK OKKUPASJONS-HISTORIE

• Stiftet i 1974, gjennom en sammenføring av Forbundet for sosial oppreisning og Institutt for samtidshistorie.

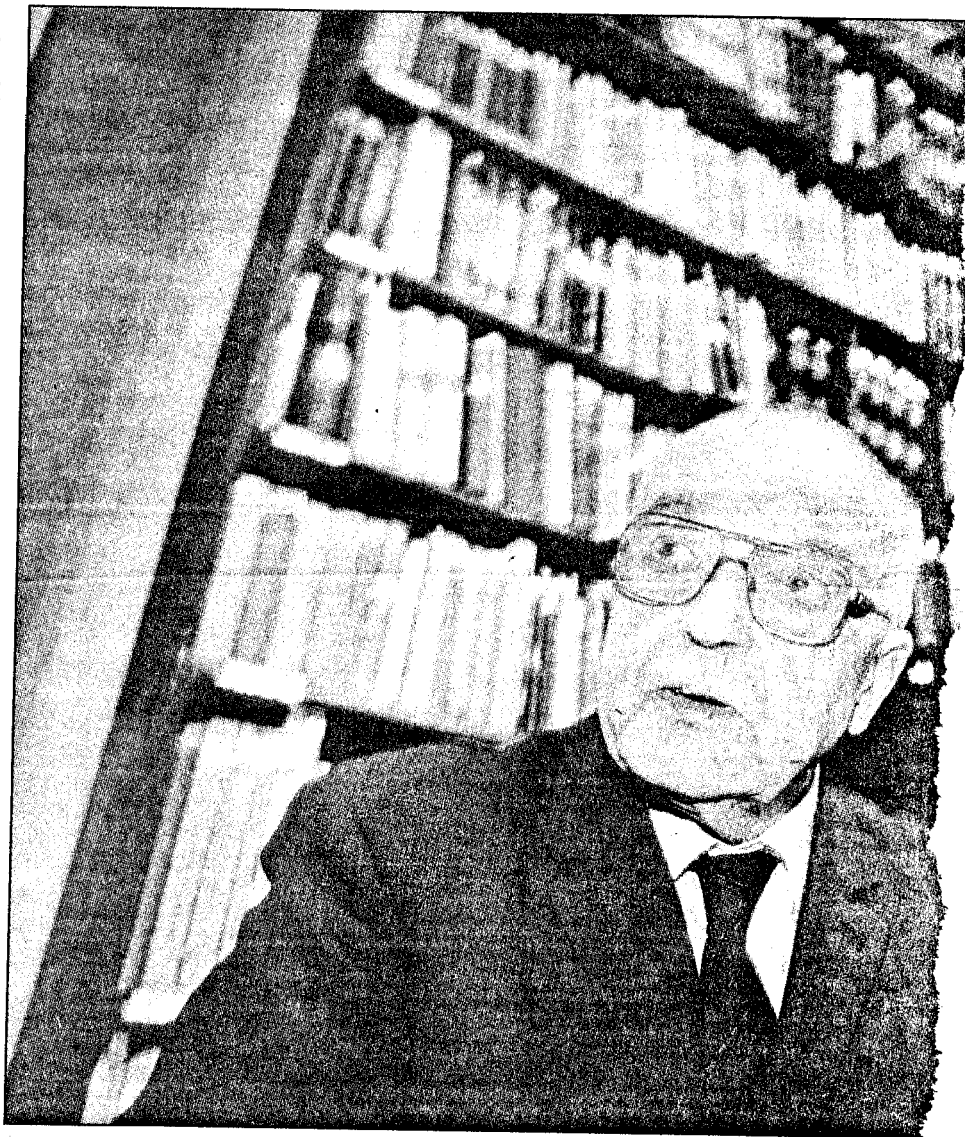
• Medlemmene er hovedsakelig tidligere NS-medlemmer og -sympatisører, tidligere frontkjemper og barn av NS-folk.

• Driften av stiftelsens kontor og bibliotek i Oslo finansieres gjennom gaver og arv.

• Netto formue ved årsskiftet var 1 590 000 kroner.

• Registrert som stiftelse hos fylkesmannen i Oslo og Akershus i 1992.

• Utgir bladet Folk og Land.

Advarer

Historieprofessor Helge Pharo (bildet) advarer studenter mot å ta imot forskningspenger av en institusjon som Norsk Okkupasjonshistorie.

- Det er med på å legitimere institusjonen, sier Pharo.

Han er bestyrer ved historisk institutt ved Universitetet i Oslo. Selv ville han ha mislikt å veilede en student med stipend fra stiftelsen.

- Å motta et slikt stipend gir stiftelsen en form for aksept for at den er en seriøs institusjon, noe jeg mener den ikke er, sier Pharo.

UPROBLEMATISK: Historieprofessor Tore Fryser, ved distriktshøyskolen på Lillehammer, synes det er greit at studenter mottar stipender, så lenge de skriver med påholden penn. Foto: TROND SOLBERG

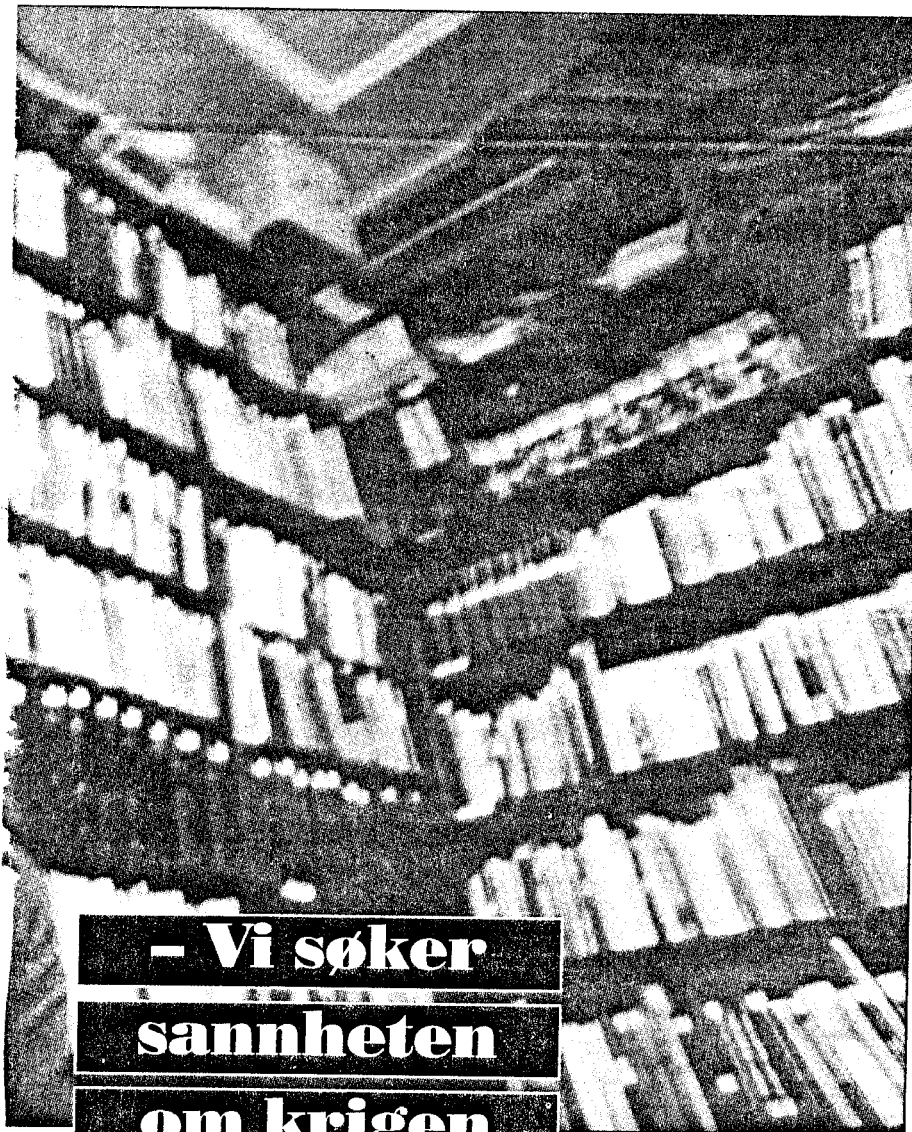
- Penger lukter ikke

Historieprofessor Tore Fryser mener det er helt uproblematisk at studenter tar imot stipender fra gammelnazister.

- Noen i miljøet rundt denne stiftelsen er fortsatt beinharde NS-ere, andre er helt ufarlige. Men det er liten tvil om at de er opptatt av å renvaske seg før de dør, sier Fryser, professor ved distriktshøyskolen på Lillehammer. Men han ville tatt seg en prat med studentene for å innprente viktigheten av uavhengig forskning.

- Dersom noe som helst tydet på at vedkommende skrev med påholden penn, ville jeg ikke ha godkjent oppgaven, sier Fryser.

- Det er mange rare penger som går til oppdragsforskning. Men penger lukter ikke. Så lenge oppdragsgiver ikke legger seg opp i selve forskningsarbeidet, er det helt greit at studentene får penger av dem, sier Fryser.

- Vi søker sannheten om krigen

En rekke tidligere medlemmer og sympatisører av Nasjonal Samling står bak stiftelsen Norsk Okkupasjonshistorie.

Det er første gang de deler ut studiestipender. Styret vil se de ferdige oppgavene før de bestemmer om dette skal bli en årlig tradisjon.

- Det viktigste er å få fram sannheten om krigen, sier styreleder og tidligere frontkjemper Knut Baardseth til VG.

- Da vil samtidens bilde av oss bli langt mer nysansert, sier han.

De seks studentene, som kommer fra hele landet, har fått mellom 10 000 og 25 000 kroner hver av stiftelsen for å skrive oppgavene. Temaene er «Tvangsinnkvartering, rekvisi-

sjoner og beslagleggelser i Trøndelag under okkupasjonen», «Frontkjemperne», «Krigstapernes barn - hva skjedde med dem?», «Nasjonal Samlings skolepolitikk» samt oppgaven Ragne Hilde Solum skal skrive: «Rekruttering og oppslutning om NS i Rendalen».

Uakseptert

I tillegg har en student valgt Halldis Nergaard Østby som tema. Nergaard Østby var en meget aktiv skribent i førkrigstiden, og ble senere en av Vidkun Quislings sjefideologer innen rasespørsmål.

- Vi hadde et helt annet syn på raserenhet den gangen. Men dette er selvfølgelig ikke et ak-

DELER UT STIPEND: For første gang har stiftelsen Norsk Okkupasjonshistorie delt ut stipender til studenter. - Vi ønsker å få frem sannheten om krigen, sier tidligere NS-medlem og frontkjemper Knut Baardseth. Foto: ANNEMOR LARSEN

septert synspunkt i dag, sier Knut Baardseth.

- Regner du deg fortsatt som nazist?

- Nazist er blitt et skjellsord, jeg pleier å kalle meg selv NS-medlem, sier Baardseth.

Han understreker at stiftelsen ikke blander seg inn i studentenes arbeid - selv om oppgavene skulle konkludere på en annen måte enn gammelnazistene skulle ønsket seg.

- Da kunne vi likeså godt ha skrevet selv, mener den tidligere frontkjemperen.